

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

24 septembrie 2020*

„Trimitere preliminară – Egalitate de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă – Directivele 2000/78/CE și 2006/54/CE – Domeniu de aplicare – Interzicerea discriminărilor indirecte pe motive de vârstă sau de sex – Justificări – Legislație națională care prevede o prelevare din pensiile plătite direct beneficiarilor de către întreprinderi controlate majoritar de stat, precum și eliminarea indexării cuantumului pensiilor – Articolele 16, 17, 20 și 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Aplicabilitate – Discriminare pe motive de avere – Atingere adusă libertății contractuale – Încălcarea dreptului de proprietate – Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale – Dreptul la o cale de atac eficientă”

În cauza C-223/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Landesgericht Wiener Neustadt (Tribunalul Regional din Wiener Neustadt, Austria), prin decizia din 11 martie 2019, primită de Curte la 13 martie 2019, în procedura

YS

împotriva

NK AG,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna A. Prechal, președintă de cameră, doamna L. S. Rossi și domnii J. Malenovský, F. Biltgen (raportor) și N. Wahl, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul D. Dittert, șef de unitate,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 22 ianuarie 2020,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru YS, de M. Breunig, Rechtsanwalt, și de J. Hanreich, Prozessbevollmächtigter;
- Pentru NK, de C. Egermann, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul austriac, de J. Schmoll, în calitate de agent;

* Limba de procedură: germana.

– pentru Comisia Europeană, de C. Valero, de B.-R. Killmann și de B. Bertelmann, în calitate de agenți;

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 7 mai 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă (JO 2000, L 303, p. 16, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 7), a Directivei 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă (JO 2006, L 204, p. 23, Ediție specială, 05/vol. 8, p. 262), precum și a articolelor 16, 17, 20, 21 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între YS, pe de o parte, și societatea NK AG, pe de altă parte, în legătură cu prelevarea unui quantum din pensia ocupațională plătită direct de aceasta lui YS, precum și cu eliminarea beneficiului indexării convenite prin contract a acestei pensii pentru anul 2018.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 79/7/CEE

- 3 Articolul 3 alineatul (1) litera (a) din Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale (JO 1979, L 6, p. 24, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 192) prevede că această directivă se aplică regimurilor juridice care asigură protecția împotriva, printre altele, a riscului „limită de vârstă”.

Directiva 2000/78/CE

- 4 Potrivit articolului 1 din Directiva 2000/78, aceasta are ca obiectiv stabilirea unui cadru general de combatere a discriminării pe motive de apartenență religioasă sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, în vederea punerii în aplicare în statele membre a principiului egalității de tratament.
- 5 Articolul 2 alineatele (1) și (2) din directivă prevede:

„(1) În sensul prezentei directive, prin principiul egalității de tratament se înțelege absența oricărei discriminări directe sau indirecte, bazate pe unul din motivele menționate la articolul 1.

(2) În sensul alineatului (1):

[...]

(b) o discriminare indirectă se produce atunci când o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră poate avea drept consecință un dezavantaj special pentru persoane de o anumită religie sau cu anumite convingeri, cu un anumit handicap, de o anumită vârstă sau de o anumită orientare sexuală, în raport cu altă persoană, cu excepția cazului în care:

(i) această dispoziție, acest criteriu sau această practică este obiectiv justificată de un obiectiv legitim, iar mijloacele de realizare a acestui obiectiv nu sunt adecvate și necesare [...]

[...]”

6 Articolul 3 din directiva menționată, intitulat „Domeniul de aplicare”, prevede la alineatul (1):

„În limitele competențelor conferite Comunității, prezenta directivă se aplică tuturor persoanelor, atât în sectorul public, cât și în cel privat, inclusiv organismelor publice, în ceea ce privește:

[...]

(c) condițiile de încadrare și de muncă, inclusiv condițiile de concediere și de remunerare;

[...]”

Directiva 2006/54

7 Considerentul (30) al Directivei 2006/54 enunță:

„Adoptarea unor reguli referitoare la sarcina probei joacă un rol important în ceea ce privește posibilitatea de a pune efectiv în aplicare principiul egalității de tratament. După cum a afirmat Curtea de Justiție, este necesar, prin urmare, să se adopte dispoziții astfel încât sarcina probei să revină părâtului atunci când există un caz aparent de discriminare, cu excepția procedurilor în care investigarea faptelor revine jurisdicției sau instanței naționale competente. Cu toate acestea, trebuie precizat că evaluarea faptelor care permit să se presupună existența unei discriminări directe sau indirecte rămâne de competența instanței naționale respective, în conformitate cu dreptul național și/sau cu practicile naționale. În plus, statelor membre le revine sarcina de a prevedea, indiferent de stadiul procedurii, un regim probatoriu mai favorabil reclamantului.”

8 Articolul 1 din această directivă prevede:

„Prezenta directivă își propune să garanteze punerea în aplicare a principiului șanselor egale și al egalității de tratament între femei și bărbați în materie de încadrare în muncă și de muncă.

În acest scop, aceasta conține dispoziții destinate punerii în aplicare a principiului egalității de tratament în ceea ce privește:

[...]

(b) condițiile de muncă, inclusiv remunerația;

(c) sistemele profesionale de securitate socială.

[...]”

- 9 Articolul 2 alineatul (1) litera (b) din directiva menționată definește noțiunea de „discriminare indirectă” ca fiind situația în care o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră ar dezavantaja în special persoanele de un anumit sex în raport cu persoane de celălalt sex, în afară de cazul în care această dispoziție, acest criteriu sau această practică este justificată în mod obiectiv de un scop legitim, iar mijloacele pentru a atinge acest scop sunt corespunzătoare și necesare.
- 10 Articolul 4 primul paragraf din aceeași directivă are următorul cuprins:
- „Pentru aceeași muncă sau pentru o muncă căreia i se atribuie o valoare egală, discriminarea directă sau indirectă pe criteriul sexului este eliminată din ansamblul elementelor și al condițiilor de remunerare.”
- 11 Articolul 5 din Directiva 2006/54, care figurează în capitolul 2, intitulat „Egalitatea de tratament în sistemele profesionale de securitate socială”, din titlul II din aceasta, are următorul cuprins:
- „Fără a aduce atingere articolului 4, orice discriminare directă sau indirectă pe criteriul sexului se interzice în sistemele profesionale de securitate socială, în special în ceea ce privește:
- [...]
- (c) calcularea prestațiilor, inclusiv majorările datorate pentru soț și pentru persoane aflate în întreținere, și condițiile de durată și menținere a dreptului la prestații.”
- 12 Articolul 7 alineatul (1) litera (a) punctul (iii) din această directivă prevede că dispozițiile care figurează în capitolul 2 menționat se aplică sistemelor profesionale de securitate socială care asigură protecția împotriva riscului „bătrânețe”, inclusiv în cazul pensionărilor anticipate.

Dreptul austriac

- 13 Articolul 1 din Sonderpensionenbegrenzungs-gesetz (Legea privind limitarea pensiilor speciale, BGBl. I, 46/2014, denumită în continuare „SpBegrG”) se compune din dispoziții constituționale care au adus anumite modificări la Bundesverfassungsgesetz über die Beggung von Bezügen öffentlicher Funktionäre (Legea constituțională federală privind limitarea remunerației funcționarilor, BGBl. I, 64/1997, denumită în continuare „BezBegrBVG”). Acest articol 1 a extins, printre altele, domeniul de aplicare personal al BezBegrBVG la angajații și la foștii angajați ai persoanelor juridice supuse controlului Rechnungshof (Curtea de Conturi, Austria). Acestea din urmă includ întreprinderile de drept privat în care guvernul federal austriac sau diferitele landuri exercită o influență decisivă.
- 14 Deși SpBegrG, în calitate de lege federală, nu poate afecta direct contractele angajaților întreprinderilor supuse controlului Curții de Conturi ca urmare a influenței determinante exercitate asupra acestora de landuri, articolul 10 alineatul 6 din BezBegrBVG abilitază legiuitorul unui land să adopte norme comparabile cu cele prevăzute la nivel federal pentru angajații și pentru foștii angajați ai persoanelor juridice în care acest land deține o participație determinantă.
- 15 Niederösterreichisches Landes- und Gemeindebezügegesetz (Legea privind salariile la nivel de land și de comune din Austria Inferioară, denumită în continuare „NÖ Landes- und GemeindebezügeG”), adoptată în temeiul SpBegrG, prevede la articolul 24a, intitulat „Limitarea pensiilor”:

„(1) Beneficiarii de pensii cu prestații directe din partea:

[...]

b. persoanelor juridice supuse controlului [Curții de Conturi] ca urmare a unei participații majoritare sau a unui control efectiv datorat măsurilor financiare, economice sau organizatorice ale Niederösterreich [(landul Austria Inferioară, Austria)] [...]

sunt obligați să plătească o primă de garantare a pensiei pentru fracțiunea care depășește cuantumul lunar al bazei de cotizație maxime în conformitate cu articolul 45 [din Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (Legea generală privind securitatea socială) BGBl., 189/1955], modificată ultima dată prin BGBl. I, 139/1997, și cu articolul 108 alineatele 1 și 3 din [această lege], modificat ultima dată prin BGBl. I, 35/2012. Această dispoziție se aplică și plăților speciale.

(2) Prima de garantare a pensiei va fi reținută de organismul plătitor și va fi plătită către persoana juridică constituită în temeiul legislației landului sau către întreprinderea de la care provin pensiile.

Prima de garantare a pensiei este în cuantum de [...]"

16 Articolul 711 din Legea generală privind securitatea socială (denumită în continuare „ASVG”), introdus prin Pensionsanpassungsgesetz 2018 (Legea din 2018 de modificare a pensiilor pentru limită de vârstă, BGBl. I, 151/2017) și intitulat „Ajustarea pensiilor pentru anul 2018”, are următorul cuprins:

„(1) Prin derogare de la articolul 108h alineatul (1) prima teză și alineatul (2), majorarea pensiilor pentru anul calendaristic 2018 nu trebuie calculată potrivit factorului de ajustare, ci [se efectuează] după cum urmează: cuantumul total al pensiei (alineatul 2) este mărit

1. în cazul în care nu depășește 1 500 de euro pe lună, cu 2,2 %;
2. în cazul în care nu depășește 2 000 de euro pe lună, cu 33 de euro;
3. în cazul în care depășește 2 000 de euro, dar este mai mic de 3 355 de euro pe lună, cu 1,6 %;
4. în cazul în care depășește 3 355 de euro, dar este mai mic de 4 980 de euro pe lună, cu un procent care scade linear de la 1,6 % la 0 % între valorile menționate.

În cazul în care venitul total din pensii depășește 4 980 de euro pe lună nu se aplică nicio majorare.

(2) Cuantumul total al pensiei unei persoane este suma tuturor pensiilor pe care le primește cu titlu de pensie legală [...]. Toate prestațiile prevăzute de [SpBegrG] sunt de asemenea considerate ca făcând parte din cuantumul total al pensiei în cazul în care beneficiarul pensiei are dreptul la aceasta la 31 decembrie 2017.

[...]

(6) (Dispoziție constituțională) Ajustarea pentru anul calendaristic 2018 a prestațiilor reglementate de [SpBegrG] [...] nu poate depăși majorarea prevăzută la alineatul (1) prin referire la venitul total din pensii (alineatul 2).”

17 Potrivit articolului 2 din Betriebspensionsgesetz (Legea privind pensia ocupațională, BGBl., 282/1990):

„Prin prestații definite în sensul articolului 1 alineatul 1 se înțelege obligațiile angajatorului care rezultă din declarații unilaterale, din acorduri individuale sau din dispozițiile contractelor colective, privind:

1. plata unor contribuții la un fond de pensii [...] în favoarea angajatului și a urmașilor acestuia; plata unor contribuții pentru o asigurare colectivă ocupațională [...] în favoarea lucrătorului și a urmașilor acestuia; [...]

2. furnizarea de prestații direct angajatului și urmașilor acestuia (prestații definite directe);
3. plata primelor pentru o asigurare de viață încheiată în favoarea angajatului și a urmașilor acestuia.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 18 Reclamantul din litigiul principal este un fost angajat al NK, o societate pe acțiuni cotate la Bursă, în care landul Austria Inferioară deține o participație de aproximativ 51 %.
- 19 La 2 martie 1992, reclamantul din litigiul principal a încheiat un contract de pensie ocupațională cu NK. Acest acord includea o „prestație definită directă” în sarcina NK, și anume o pensie ocupațională, finanțată prin intermediul unor provizioane constituite de acest angajator, pe care acesta din urmă s-a angajat să o plătească direct lucrătorului la încetarea raportului de muncă. În plus, a fost convenită o clauză de indexare, în temeiul căreia toate drepturile de pensie urmau să fie majorate cu același procentaj precum cel care ar urma să fie aplicat, în cursul perceperii pensiei ocupaționale menționate, salariilor din grupa de salarizare cea mai ridicată, astfel cum sunt prevăzute în convenția colectivă pentru angajații întreprinderilor austriece din sectorul în cauză.
- 20 Reclamantul din litigiul principal a ieșit la pensie la 1 aprilie 2010. De atunci, el primește, în acest temei, diferite prestații de pensie. În special, de la 17 decembrie 2010, NK îi plătește „prestația definită directă” prevăzută de contractul de pensie ocupațională din 2 martie 1992.
- 21 De la 1 ianuarie 2015, NK prelevează, în conformitate cu articolul 24a din NÖ Landes- und GemeindebezügeG, o primă de garantare a pensiei.
- 22 În temeiul articolului 711 din ASVG, NK nu a majorat quantumul pensiei ocupaționale a reclamantului din litigiul principal pentru anul 2018, în condițiile în care partea din această pensie plătită direct ar fi trebuit să crească cu 3 %, în conformitate cu indexarea salariilor prevăzută pentru acest an de convenția colectivă pentru angajații întreprinderilor austriece din sectorul în cauză.
- 23 Reclamantul din litigiul principal a introdus la instanța de trimitere, Landesgericht Wiener Neustadt (Tribunalul Regional din Wiener Neustadt, Austria), o acțiune împotriva NK având ca obiect, pe de o parte, contestarea prelevărilor sus-amintite, precum și a lipsei menționate a majorării pensiei sale ocupaționale și, pe de altă parte, obținerea constatării drepturilor sale viitoare.
- 24 În ceea ce privește domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, în special al Directivelor 79/7, 2000/78 și 2006/54, instanța de trimitere consideră că articolul 24a din NÖ Landes- und GemeindebezügeG și articolul 711 din ASVG (denumite în continuare, împreună, „dispozițiile naționale în cauză”) reglementează în mod direct modalitățile și condițiile de stabilire a quantumului pensiei ocupaționale la care reclamantul din litigiul principal are dreptul în temeiul contractului de pensie ocupațională din 2 martie 1992.
- 25 Instanța de trimitere subliniază că sunt vizate de dispozițiile naționale în cauză persoanele care beneficiază de o pensie ocupațională sub forma unei „prestații definite directe”, al cărei quantum este relativ ridicat, în sarcina unei persoane juridice supuse controlului Curții de Conturi, în special ca urmare a faptului că acționarul majoritar este un land care a adoptat norme în materie comparabile cu cele prevăzute la nivel federal.
- 26 Această instanță arată că persoanele care nu au împlinit o anumită vârstă nu sunt afectate de dispozițiile naționale în cauză, din moment ce convențiile privind acordarea unei pensii sub forma unei „prestații definite directe” au încetat să fie încheiate în Austria aproximativ în cursul anului 2000. În

schimb, întrucât acest tip de convenție a fost încheiat în general cu persoane care au dobândit un număr important de ani de vechime și un anumit nivel de răspundere în cadrul întreprinderii care le angaja, acestea ar fi împlinit în prezent o anumită vârstă.

- 27 Instanța de trimitere mai arată că, potrivit statisticilor oficiale austriece, dispozițiile naționale în cauză afectează majoritar pensia ocupațională a bărbaților.
- 28 În ceea ce privește obiectivele dispozițiilor menționate, instanța de trimitere menționează două dintre acestea, vizate de SpBegrG, care constau, pe de o parte, în reducerea dezechilibrelor create în ceea ce privește pensiile denumite „speciale” și, pe de altă parte, în asigurarea finanțării durabile a prestațiilor de pensie.
- 29 Pe de altă parte, potrivit instanței de trimitere, dispozițiile naționale în cauză au fost adoptate sub forma unor dispoziții constituționale, în principal pentru a limita posibilitatea de a contesta validitatea acestora în fața Verfassungsgerichtshof (Curtea Constituțională, Austria).
- 30 În aceste condiții, Landesgericht Wiener Neustadt (Tribunalul Regional din Wiener Neustadt) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Domeniul de aplicare al Directivei 79/7 și/sau al Directivei 2006/54 include reglementări ale unui stat membru care au ca efect reținerea de către fostul angajator, la plata pensiilor ocupaționale, a unor sume de bani de la un număr considerabil mai mare de bărbați cu drept la o pensie ocupațională decât de femei cu drept la o pensie ocupațională, aceste sume putând fi utilizate în mod liber de fostul angajator, iar astfel de dispoziții sunt discriminatorii în sensul directivelor menționate?
  - 2) Domeniul de aplicare al Directivei 2000/78 include reglementări ale unui stat membru care sunt discriminatorii pe motive de vârstă, întrucât afectează din punct de vedere financiar numai persoanele vârstnice care au dreptul la prestații de pensie ocupațională în temeiul dreptului privat, convenite sub formă de «prestații definite directe», în timp ce persoanele tinere sau mai tinere care au încheiat contracte privind pensiile ocupaționale nu sunt afectate din punct de vedere financiar?
  - 3) Sunt aplicabile, în ceea ce privește pensiile ocupaționale, reglementările cartei, în special principiul nediscriminării prevăzut la articolele 20 și 21 din aceasta, inclusiv atunci când reglementările statului membru nu includ discriminări care sunt interzise potrivit Directivelor 79/7, 2000/78 și 2006/54?
  - 4) Articolul 20 și următoarele din cartă trebuie interpretate în sensul că se opun reglementărilor unui stat membru care pun în aplicare dreptul Uniunii în sensul articolului 51 din cartă și discriminează persoanele care, în temeiul dreptului privat, au dreptul la o pensie ocupațională, pe motive de sex, vârstă, avere, proprietate sau din alte motive, precum situația financiară în care se află în prezent fostul angajator al acestora, în raport cu alte persoane care au dreptul la pensie ocupațională? Carta interzice astfel de discriminări?
  - 5) Sunt discriminatorii și pe motive de avere, în sensul articolului 21 din cartă, dispozițiile interne care impun prelevarea unor sume de către foștii angajatori numai de la un grup restrâns de persoane care beneficiază de drepturi contractuale la o pensie ocupațională sub formă de prestații definite directe, în cazul în care sunt incluse numai persoanele cu pensii ocupaționale mai ridicate?
  - 6) Articolul 17 din cartă trebuie interpretat în sensul că se opune reglementărilor unui stat membru care prevăd o ingerință echivalentă cu o expropriere efectuată în mod direct, prin lege și fără acordarea unei despăgubiri, într-o convenție încheiată între două entități private privind o pensie

ocupatională sub formă de «prestații definite directe» în defavoarea unui fost angajat al unei întreprinderi care a făcut provizioane în vederea plății pensiei ocupaționale și care nu se află în dificultăți economice?

- 7) O obligație legală a fostului angajator al unei persoane care are dreptul la o pensie ocupațională de a nu plăti o parte din remunerația convenită (din pensia ocupațională convenită) reprezintă o ingerință în dreptul de proprietate al angajatorului, ca încălcare a libertății contractuale?
- 8) Articolul 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că se opune reglementărilor unui stat membru care prevăd exproprierea în mod direct, prin lege, și care nu prevăd nici o altă posibilitate de a se opune exproprierii decât formularea unei acțiuni împotriva beneficiarului acesteia (fostul angajator și debitor al contractului de pensie) în vederea despăgubirii și a rambursării sumei de bani care a făcut obiectul exproprierii?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima parte a primei și a celei de a doua întrebări

- 31 Prin intermediul primei părți a primei și a celei de a doua întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directivele 79/7, 2000/78 și 2006/54 trebuie interpretate în sensul că intră în domeniul lor de aplicare dispoziții de drept ale unui stat membru în temeiul cărora, pe de o parte, o parte din quantumul pensiei ocupaționale pe care angajatorul s-a obligat, prin convenție, să îl plătească direct fostului său lucrător trebuie să fie prelevat la sursă de către angajatorul respectiv și, pe de altă parte, indexarea convenită contractual a quantumului acestei prestații este lipsită de efect.
- 32 În această privință este necesar, într-o primă etapă, să se amintească faptul că, în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) litera (a) din Directiva 79/7, aceasta se aplică numai regimurilor juridice care asigură o protecție împotriva, printre altele, a riscului „limită de vârstă” (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 noiembrie 2012, Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, punctul 26 și jurisprudența citată).
- 33 În schimb, prestații acordate în cadrul unui sistem de pensii care depinde, în cea mai mare parte, de încadrarea în muncă a persoanei interesate sunt legate de remunerația de care beneficia aceasta și intră sub incidența articolului 157 TFUE [a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 noiembrie 2019, Comisia/Polonia (Independența instanțelor de drept comun), C-192/18, EU:C:2019:924, punctul 59 și jurisprudența citată]. Prin urmare, acestea constituie „remunerații” în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2000/78 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 ianuarie 2019, E. B., C-258/17, EU:C:2019:17, punctele 44 și 48).
- 34 Pe de altă parte, din articolul 1 litera (c) și din articolul 5 litera (c) din Directiva 2006/54 reiese că aceasta se referă la regimurile profesionale de securitate socială. Or, s-a statuat deja că regimurile de pensii plătite lucrătorului în temeiul raportului său de muncă cu angajatorul public intră de asemenea în domeniul de aplicare material al articolului 5 din Directiva 2006/54 [a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 noiembrie 2019, Comisia/Polonia (Independența instanțelor de drept comun), C-192/18, EU:C:2019:924, punctele 72 și 73].
- 35 Rezultă că o pensie precum „prestația definită directă” pe care reclamantul din litigiul principal o primește de la fostul său angajator ca urmare a raportului său de muncă cu acesta din urmă nu intră în domeniul de aplicare al Directivei 79/7, ci al Directivelor 2000/78 și 2006/54.

- 36 Într-o a doua etapă, trebuie să se constate că dispozițiile naționale în cauză, în temeiul cărora, pe de o parte, o parte din quantumul pensiei ocupaționale pe care angajatorul s-a obligat, printr-o convenție, să o plătească direct fostului său lucrător trebuie să fie prelevată la sursă de către angajatorul respectiv și, pe de altă parte, indexarea convenită prin contract a quantumului acestei prestații este lipsită de efect, determină o reducere a quantumului pensiei pe care această societate s-a angajat să o plătească fostului lucrător menționat. Ca urmare a acestui fapt, ele afectează condițiile de remunerare a acestuia din urmă, în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2000/78, și regimul profesional de securitate socială în sensul articolului 5 litera (c) din Directiva 2006/54. Prin urmare, aceste directive se aplică unei situații precum cea în discuție în litigiul principal (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 iunie 2016, Lesar, C-159/15, EU:C:2016:451, punctul 18 și jurisprudența citată).
- 37 Această concluzie nu este repusă în discuție de concluzia care se desprinde din Hotărârea din 2 iunie 2016, C (C-122/15, EU:C:2016:391), menționată de guvernul austriac în observațiile sale scrise, în care, la punctul 30, Curtea a statuat că o reglementare națională privind un impozit complementar pe veniturile din pensii nu intră în domeniul de aplicare material al Directivei 2000/78.
- 38 Astfel, Curtea s-a întemeiat, la punctele 25 și 26 din hotărârea citată, pe împrejurarea că litigiul în care a fost pronunțată nu privea modalitățile sau condițiile de stabilire a quantumului prestațiilor plătite lucrătorului în temeiul raportului său de muncă cu fostul său angajator, ci cota de impozitare a veniturilor din pensii, o asemenea impozitare, care decurge în mod direct și exclusiv din legislația fiscală națională, fiind exterioară raportului de muncă și, prin urmare, stabilirii „remunerației” în sensul directivei menționate și al articolului 157 alineatul (2) TFUE.
- 39 În consecință, trebuie să se răspundă la prima parte a primei și a celei de a doua întrebări că Directivele 2000/78 și 2006/54 trebuie interpretate în sensul că intră în domeniul lor de aplicare dispoziții de drept ale unui stat membru în temeiul cărora, pe de o parte, o parte din quantumul pensiei ocupaționale pe care angajatorul s-a obligat, prin convenție, să îl plătească direct fostului său lucrător trebuie să fie prelevat la sursă de către angajatorul respectiv și, pe de altă parte, indexarea convenită contractual a quantumului acestei prestații este lipsită de efect.

Cu privire la a doua parte a primei întrebări

- 40 Prin intermediul celei de a doua părți a primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directiva 2006/54 trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru în temeiul căreia beneficiarii unei pensii pe care o întreprindere controlată de stat s-a angajat, prin convenție, să le-o plătească direct și care depășește anumite praguri stabilite în această reglementare sunt privați, pe de o parte, de un quantum reținut din partea din această pensie care depășește unul dintre aceste praguri și, pe de altă parte, de beneficiul unei indexări a pensiei respective, convenite contractual, în condițiile în care mult mai mulți beneficiari bărbați decât femeii sunt afectați de reglementarea respectivă.
- 41 În temeiul articolului 5 litera (c) din Directiva 2006/54, se interzice orice discriminare directă sau indirectă pe criteriul sexului la calcularea prestațiilor în cadrul sistemelor profesionale de securitate socială care, în conformitate cu articolul 7 alineatul (1) litera (a) punctul (iii) din această directivă, asigură o protecție, printre altele, împotriva riscului „bătrânețe”.
- 42 Trebuie constatat de la bun început că dispoziții naționale precum cele în cauză în acțiunea principală nu conțin o discriminare directă, din moment ce se aplică fără deosebire lucrătorilor de sex masculin și celor de sex feminin.
- 43 În ceea ce privește aspectul dacă o astfel de reglementare națională implică o discriminare indirectă, aceasta este definită, în sensul Directivei 2006/54, la articolul 2 alineatul (1) litera (b) din aceasta din urmă, ca fiind situația în care o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră ar dezavantaja în

special persoanele de un anumit sex în raport cu persoane de celălalt sex, în afară de cazul în care această dispoziție, acest criteriu sau această practică este justificată în mod obiectiv de un scop legitim, iar mijloacele pentru a atinge acest scop sunt corespunzătoare și necesare.

- 44 În această privință, în primul rând, din cererea de decizie preliminară reiese că persoanele dezavantajate de dispozițiile naționale în cauză sunt foștii angajați ai unor întreprinderi controlate de stat care primesc o pensie sub forma unei „prestații definite directe” a cărei valoare depășește anumite praguri. Astfel, pe de o parte, articolul 24a din NÖ Landes- und GemeindebezügeG prevede plata unei prime de garantare a pensiei pentru partea dintr-o astfel de prestație care depășește cuantumul lunar al bazei de cotizatie maxime, în conformitate cu ASVG. În ședința în fața Curții, guvernul austriac a arătat că acest cuantum lunar se ridică la 5370 de euro brut pentru anul 2020. Pe de altă parte, în temeiul articolului 711 alineatul (6) din ASVG, pentru anul 2018 nu putea fi efectuată nicio majorare a unei prestații vizate de SpBegrG, precum „prestația definită directă” în discuție în litigiul principal, dacă cuantumul cumulativ al tuturor pensiilor persoanei interesate era mai mare de 4980 de euro pe lună.
- 45 În sensul articolului 2 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2006/54, situația persoanelor vizate de dispozițiile naționale în cauză nu poate fi comparată cu cea a foștilor lucrători din întreprinderi care nu sunt controlate de stat sau cu cea a persoanelor care primesc o pensie ocupațională sub o altă formă decât o „prestație definită directă”, precum plățile dintr-un fond de pensii sau dintr-o asigurare de viață. Astfel, spre deosebire de pensiile plătite celor două categorii de persoane sus-menționate, statul federal sau landul respectiv controlează angajatorii lucrătorilor care beneficiază de o „prestație definită directă” și fondurile destinate pensiilor acestor lucrători.
- 46 După cum a arătat doamna avocată generală la punctul 55 din concluzii, situațiile care trebuie comparate sunt, printre persoanele care primesc o pensie sub forma unei „prestații definite directe” de la o întreprindere controlată de stat, cea a persoanelor afectate de dispozițiile naționale în cauză din cauza cuantumului acestei prestații și cea a persoanelor care nu sunt afectate.
- 47 Rezultă de aici că criteriul aparent neutru, în sensul articolului 2 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2006/54, care conduce la o diferență de tratament ca urmare a aplicării dispozițiilor naționale în cauză trebuie considerat ca fiind cuantumul prestațiilor stabilit de acestea din urmă, întrucât numai beneficiarii de pensii a căror valoare depășește anumite praguri sunt dezavantajați de aceste dispoziții.
- 48 În ceea ce privește, în al doilea rând, aspectul dacă această diferență de tratament dezavantajează în special persoane de un sex în raport cu persoane de celălalt sex, instanța de trimitere se limitează să arate că, potrivit statisticilor oficiale austriece, dispozițiile naționale în cauză afectează majoritar bărbați.
- 49 În această privință, Curtea a statuat că existența unui dezavantaj special poate fi stabilită, printre altele, dacă se dovedește că o reglementare națională afectează negativ o proporție semnificativ mai importantă de persoane de un anumit sex în raport cu persoane de celălalt sex (Hotărârea din 3 octombrie 2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, punctul 45 și jurisprudența citată).
- 50 Astfel cum reiese și din considerentul (30) al Directivei 2006/54, evaluarea faptelor care permit să se presupună existența unei discriminări indirecte revine instanței naționale, în conformitate cu dreptul național sau cu practicile naționale care pot să prevadă în special că discriminarea indirectă poate fi stabilită prin orice mijloace, inclusiv pe baza unor date statistice (Hotărârea din 3 octombrie 2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, punctul 46 și jurisprudența citată).

- 51 Astfel, este de competența instanței naționale să aprecieze în ce măsură datele statistice prezentate în fața sa sunt valabile și dacă acestea pot fi luate în considerare, cu alte cuvinte, dacă, mai ales, acestea nu reprezintă expresia unor fenomene pur fortuite sau conjuncturale și dacă sunt suficient de semnificative (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 octombrie 2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, punctul 48 și jurisprudența citată).
- 52 În ceea ce privește datele statistice, Curtea a statuat de asemenea, pe de o parte, că revine instanței de trimitere sarcina de a lua în considerare ansamblul lucrătorilor cărora li se aplică reglementarea națională din care decurge diferența de tratament și, pe de altă parte, că cea mai bună metodă de comparație constă în compararea proporțiilor lucrătorilor care sunt și care nu sunt afectați de pretinsa diferență de tratament în cadrul forței de muncă masculine care intră în domeniul de aplicare al acestei reglementări cu, respectiv, aceleași proporții în cadrul forței de muncă feminine (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 decembrie 2007, Voß, C-300/06, EU:C:2007:757, punctele 40 și 41, precum și Hotărârea din 3 octombrie 2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, punctul 47).
- 53 În speță, din cererea de decizie preliminară reiese că intră în domeniul de aplicare al dispozițiilor naționale în discuție foștii lucrători ai unei entități supuse controlului Curții de Conturi care beneficiază de o pensie ocupațională sub forma unei „prestații definite directe”.
- 54 În consecință, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctele 65-67 din concluzii, dacă statisticile disponibile ar arăta efectiv că procentajul foștilor lucrători al căror quantum al unei astfel de pensii ocupaționale a fost afectat de dispozițiile naționale în cauză este considerabil mai ridicat printre foștii lucrători de sex masculin care intră în domeniul de aplicare al acestora decât printre foștii lucrători de sex feminin care intră în domeniul de aplicare al acestora, ar trebui să se considere că o astfel de situație evidențiază o discriminare indirectă pe motive de sex, contrară articolului 5 litera (c) din Directiva 2006/54, cu excepția cazului în care aceste dispoziții sunt justificate de factori obiectivi și străini oricărei discriminări pe motive de sex (a se vedea prin analogie Hotărârea din 6 decembrie 2007, Voß, C-300/06, EU:C:2007:757, punctul 42).
- 55 Astfel, în al treilea rând, presupunând că instanța de trimitere apreciază, având în vedere considerațiile care figurează la punctele 53 și 54 din prezenta hotărâre, că dispozițiile naționale în cauză se află la originea unei diferențe de tratament care poate constitui o discriminare indirectă pe motive de sex, ar reveni, prin urmare, acestei instanțe sarcina de a examina în ce măsură o astfel de diferență de tratament poate fi totuși justificată de factori obiectivi străini oricărei discriminări pe motive de sex, astfel cum rezultă din articolul 2 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2006/54.
- 56 Conform jurisprudenței Curții, această situație se regăsește în special în cazul în care mijloacele alese răspund unui obiectiv legitim de politică socială, sunt apte să atingă obiectivul urmărit de reglementarea în cauză și sunt necesare în acest scop, fiind de la sine înțeles că nu pot fi considerate ca fiind de natură să garanteze obiectivul invocat decât dacă răspund cu adevărat preocupării privind atingerea acestuia și sunt puse în aplicare în mod coerent și sistematic (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 iulie 2014, Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, punctele 53 și 54, precum și jurisprudența citată).
- 57 În plus, Curtea a apreciat că, la alegerea măsurilor care pot îndeplini obiectivele politicii lor sociale și de ocupare a forței de muncă, statele membre dispun de o largă marjă de apreciere (Hotărârea din 6 aprilie 2000, Jørgensen, C-226/98, EU:C:2000:191, punctul 41, și Hotărârea din 20 octombrie 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, punctul 73, precum și jurisprudența citată).
- 58 Reiese de asemenea din jurisprudența Curții că, deși în final revine instanței naționale, care este singura competentă să aprecieze faptele și să interpreteze legislația națională, sarcina de a stabili dacă și în ce măsură dispoziția legislativă respectivă este justificată de un astfel de obiectiv, Curtea, investită în cadrul unei trimiteri preliminare cu atribuția de a furniza acesteia răspunsuri utile, este competentă să

dea indicații, întemeiate pe dosarul cauzei principale, precum și pe observațiile scrise și orale care i-au fost prezentate, de natură a permite instanței naționale să se pronunțe (Hotărârea din 17 iulie 2014, Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, punctul 56 și jurisprudența citată).

- 59 În speță, din cererea de decizie preliminară reiese că SpBegrG, de care dispozițiile naționale în cauză sunt strâns legate, urmărește două obiective, și anume, pe de o parte, reducerea dezechilibrelor create în ceea ce privește pensiile denumite „speciale”, care, astfel cum arată guvernul austriac în observațiile sale scrise, sunt „pensii suplimentare în afara sistemelor de pensii obișnuite”, și, pe de altă parte, asigurarea finanțării durabile a pensiilor pentru limită de vârstă. Guvernul austriac a confirmat aceste obiective în observațiile sale scrise, precizând că dispozițiile naționale în cauză urmăresc mai precis să compenseze dezechilibrele la nivelul acordării prestațiilor de pensie finanțate în ultimă instanță de stat. În plus, acest guvern a arătat că astfel de pensii constituie sarcini financiare importante pentru întreprinderile în cauză, care riscă să aibă repercusiuni indirecte asupra bugetului de stat, în special din cauza distribuțiilor reduse de dividende.
- 60 În această privință, Curtea a statuat deja că considerații de ordin bugetar nu pot justifica o discriminare în detrimentul unuia dintre sexe (Hotărârea din 23 octombrie 2003, Schönheit și Becker, C-4/02 și C-5/02, EU:C:2003:583, punctul 85, precum și jurisprudența citată).
- 61 În schimb, finalitățile care constau în asigurarea finanțării durabile a pensiilor pentru limită de vârstă și în reducerea diferenței dintre nivelurile de pensii finanțate de stat pot fi considerate, ținând seama de marja largă de apreciere de care beneficiază statele membre, ca fiind obiective legitime de politică socială care sunt străine oricărei discriminări pe motive de sex.
- 62 În speță, și sub rezerva verificărilor pe care instanța de trimitere trebuie să le efectueze în această privință, reiese din dosarul prezentat Curții că dispozițiile naționale sunt de natură să tindă spre astfel de obiective. Pe de o parte, atât reținerea unei părți a prestației care trebuie plătită, cât și lipsa majorării cuantumului acesteia sunt de natură să permită constituirea de rezerve pentru viitoarele obligații de plată. În această privință, deși este adevărat, așa cum au subliniat reclamantul din litigiul principal și NK în ședința în fața Curții, că sumele astfel economisite pot, în principiu, să fie utilizate în orice scop de întreprinderile în cauză, nu este mai puțin adevărat că, sub rezerva aceluiași verificări, statul, în cazul unei participații majoritare, dispune de o influență suficientă asupra întreprinderii respective pentru a garanta o finanțare adecvată de către aceasta a pensiilor în cauză.
- 63 Pe de altă parte, întrucât aceste dispoziții se aplică numai prestațiilor al căror cuantum depășește un anumit prag, ele au ca efect apropierea acestora din urmă de nivelul pensiilor mai modeste.
- 64 De altfel, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, dispozițiile menționate sunt puse în aplicare în mod coerent și sistematic, întrucât se aplică tuturor pensiilor acordate sub forma unor „prestații definite directe” de către instituțiile și întreprinderile supuse direct sau indirect controlului statului, pentru care rezervele constituite prin intermediul sumelor reținute sau neacordate sunt, așadar, disponibile pentru finanțarea obligațiilor viitoare de pensie.
- 65 Dispozițiile naționale în cauză nu par să determine măsuri care ar depăși ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor vizate, în special în măsura în care țin seama de capacitățile contributive ale persoanelor în cauză, întrucât atât sumele încasate în temeiul articolului 24a din NÖ Landes- und GemeindebezügeG, cât și limitările majorării pensiilor prevăzute la articolul 711 din ASVG sunt eşalonate în funcție de cuantumul prestațiilor acordate.
- 66 În plus, în ceea ce privește mai precis obiectivul de a asigura finanțarea durabilă a pensiilor, faptul că o anumită întreprindere, precum NK, poate să fi constituit rezerve suficiente în acest scop nu poate, în sine, să repună în discuție caracterul necesar al dispozițiilor naționale în cauză, din moment ce, astfel cum arată Comisia Europeană în observațiile sale scrise, acestea vizează toate întreprinderile deținute majoritar de statul federal și de landul Austria Inferioară.

67 Ținând seama de considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a doua parte a primei întrebări că articolul 5 litera (c) și articolul 7 litera (a) punctul (iii) din Directiva 2006/54 trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări a unui stat membru în temeiul căreia beneficiarii unei pensii pe care o întreprindere controlată de stat s-a angajat, prin convenție, să le-o plătească direct și care depășește anumite praguri stabilite în această reglementare sunt privați, pe de o parte, de un quantum reținut din partea din această pensie care depășește unul dintre aceste praguri și, pe de altă parte, de beneficiul unei indexări a pensiei respective, convenite contractual, nici chiar în condițiile în care procentul de foști lucrători al căror quantum al pensiei a fost afectat de reglementarea respectivă este considerabil mai ridicat printre foștii lucrători care intră în domeniul acesteia decât printre fostele lucrătoare care intră în domeniul acesteia, în măsura în care aceste consecințe sunt justificate de factori obiectivi străini oricărei discriminări pe motive de sex, aspect a cărui verificare revine în sarcina instanței de trimitere.

Cu privire la a doua parte a celei de a doua întrebări

68 Prin intermediul celei de a doua părți a celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directiva 2000/78 trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru în temeiul căreia beneficiarii unei pensii pe care o întreprindere controlată de stat s-a angajat, prin convenție, să le-o plătească direct și care depășește anumite praguri stabilite în această reglementare sunt privați, pe de o parte, de un quantum reținut din partea din această pensie care depășește unul dintre aceste praguri și, pe de altă parte, de beneficiul unei indexări convenite contractual a pensiei menționate, în cazul în care reglementarea menționată afectează doar beneficiari care au depășit o anumită vârstă.

69 În temeiul articolului 1 și al articolului 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/78, se interzice orice discriminare indirectă, printre altele, pe motive de vârstă. O discriminare indirectă se produce atunci când o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră poate avea drept consecință un dezavantaj special pentru persoane de o anumită vârstă în raport cu alte persoane, cu excepția cazului în care această dispoziție, acest criteriu sau această practică este obiectiv justificată de un obiectiv legitim, iar mijloacele de realizare a acestui obiectiv sunt adecvate și necesare (Hotărârea din 7 februarie 2019, *Escribano Vindel*, C-49/18, EU:C:2019:106, punctele 41 și 42).

70 Potrivit instanței de trimitere, eventuala existență a unei discriminări indirecte pe motive de vârstă se bazează pe faptul că niciun contract de pensie sub forma unei „prestații definite directe” nu a fost încheiat în Austria din anul 2000, astfel încât numai persoanele care au împlinit o anumită vârstă sunt afectate de dispozițiile naționale în cauză, întrucât contractele de pensie ocupațională pentru celelalte persoane au fost încheiate pe modelul fondurilor de pensii sau al asigurărilor.

71 Or, asemenea unei discriminări indirecte pe motive de sex, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 45, 49 și 52 din prezenta hotărâre, o discriminare indirectă pe motive de vârstă nu poate fi constatată decât dacă se dovedește că o reglementare națională afectează negativ și fără justificare o proporție semnificativ mai importantă de persoane de o anumită vârstă în raport cu alte persoane. În acest scop, trebuie să se ia în considerare toți lucrătorii cărora li se aplică reglementarea națională în care își găsește sursa diferența de tratament.

72 Rezultă că, pentru a stabili existența unei discriminări indirecte pe motive de vârstă, persoanele dezavantajate de dispozițiile naționale în cauză nu pot fi comparate cu persoane care nu intră în domeniul de aplicare al acestora, precum persoanele care au încheiat un contract de pensie pe modelul fondurilor de pensii sau al asigurărilor.

- 73 Pe de altă parte, astfel cum a amintit doamna avocată generală la punctul 89 din concluzii, simplul fapt că persoanelor care nu au împlinit o anumită vârstă li s-a aplicat un cadru juridic nou nu poate conduce la o discriminare indirectă pe motive de vârstă în detrimentul celorlalte persoane cărora li se aplică vechiul cadru juridic (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 februarie 2019, Horgan și Keegan C-154/18, EU:C:2019:113, punctul 28).
- 74 În plus, trebuie să se constate că instanța de trimitere nu a furnizat indicații potrivit cărora, printre persoanele care intră în domeniul de aplicare al dispozițiilor naționale în cauză, și anume beneficiarii unei pensii plătite de o întreprindere controlată de stat sub forma unei „prestații definite directe”, o proporție semnificativ mai importantă de persoane care au atins o anumită vârstă ar fi dezavantajată de acestea.
- 75 În consecință, trebuie să se răspundă la a doua parte a celei de a doua întrebări că articolul 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/78 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări a unui stat membru în temeiul căreia beneficiarii unei pensii pe care o întreprindere controlată de stat s-a angajat, prin convenție, să le-o plătească direct și care depășește anumite praguri stabilite în această reglementare sunt privați, pe de o parte, de un quantum reținut din partea din această pensie care depășește unul dintre aceste praguri și, pe de altă parte, de beneficiul unei indexări convenite contractual a pensiei menționate numai pentru motivul că reglementarea menționată afectează doar beneficiari care au depășit o anumită vârstă.

Cu privire la a treia-a șaptea întrebare

- 76 Prin intermediul celor de a treia-a șaptea întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolele 16, 17, 20 și 21 din cartă trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări a unui stat membru în temeiul căreia beneficiarii unei pensii pe care o întreprindere controlată de stat s-a angajat, prin convenție, să le-o plătească direct și care depășește anumite praguri stabilite în această reglementare sunt privați, pe de o parte, de un quantum reținut din partea din această pensie care depășește unul dintre aceste praguri și, pe de altă parte, de beneficiul unei indexări convenite contractual a pensiei menționate.
- 77 În această privință, trebuie amintit că domeniul de aplicare al cartei este definit la articolul 51 alineatul (1) din aceasta, potrivit căruia, în ceea ce privește acțiunea statelor membre, dispozițiile cartei li se adresează acestora numai în cazul în care pun în aplicare dreptul Uniunii.
- 78 Trebuie amintit de asemenea că drepturile fundamentale garantate de cartă au vocația să fie aplicate în toate situațiile reglementate de dreptul Uniunii și trebuie, astfel, să fie respectate în special atunci când o reglementare națională intră în domeniul de aplicare al acestui drept [Hotărârea din 21 mai 2019, Comisia/Ungaria (Uzfruct asupra unor terenuri agricole), C-235/17, EU:C:2019:432, punctul 63 și jurisprudența citată].
- 79 Este necesar totuși ca, în domeniul în cauză, dreptul Uniunii să impună obligații specifice statelor membre în raport cu situația în discuție în litigiul principal (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iulie 2014, Julián Hernández și alții, C-198/13, EU:C:2014:2055, punctul 35).
- 80 Or, în speță, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 40-67 din prezenta hotărâre, dispozițiile naționale în cauză pot da naștere unei diferențe de tratament pe motive de sex care, în lipsa unei justificări, ar constitui o discriminare indirectă interzisă de Directiva 2006/54. Astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 98 din concluzii, ele sunt supuse, așadar, unei reglementări specifice a dreptului Uniunii, în măsura în care stabilirea și calculul prestațiilor în regimuri profesionale de securitate socială trebuie să se facă fără discriminări contrare acestei directive, precum și Directivei 2000/78.

- 81 Rezultă de aici că dispozițiile naționale în cauză constituie o punere în aplicare a dreptului Uniunii, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, astfel încât ele trebuie să respecte drepturile fundamentale garantate de aceasta din urmă.
- 82 În această privință, în primul rând, articolul 20 din cartă consacră principiul egalității în drept a tuturor persoanelor. Potrivit articolului 21 alineatul (1) din această cartă, se interzice discriminarea bazată, printre altele, pe sex, pe vârstă sau pe avere.
- 83 În ceea ce privește, mai precis, discriminarea pe motive de vârstă, decurge din jurisprudența Curții că, în cazul în care adoptă măsuri care intră în domeniul de aplicare al Directivei 2000/78, care concretizează, în domeniul încadrării în muncă și al muncii, principiul nediscriminării pe motive de vârstă, statele membre trebuie să acționeze cu respectarea acestei directive (Hotărârea din 21 ianuarie 2015, Felber, C-529/13, EU:C:2015:20, punctul 16 și jurisprudența citată). De asemenea, atunci când adoptă măsuri care intră în domeniul de aplicare al Directivei 2006/54, care concretizează, în domeniul menționat, principiul nediscriminării pe motive de sex, statele membre trebuie să acționeze cu respectarea acestei din urmă directive.
- 84 În aceste condiții, întrebările instanței de trimitere privind existența unei discriminări pe motive de vârstă și sex trebuie să fie examinate, astfel cum sunt examinate în cadrul răspunsurilor la prima și la a doua întrebare, numai în raport cu Directivele 2000/78 și, respectiv, 2006/54 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 noiembrie 2014, Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, punctul 25).
- 85 În ceea ce privește o discriminare bazată pe avere, presupunând că se poate dovedi că diferența de tratament identificată la punctul 46 din prezenta hotărâre, și anume că dispozițiile naționale în cauză afectează numai pensiile al căror quantum depășește un anumit prag, dezavantajează în special persoanele care dispun de o anumită avere, o astfel de împrejurare poate fi justificată în speță pentru motivele expuse la punctele 61-66 din prezenta hotărâre, sub rezerva verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere. În această măsură, asemenea dispoziții nu conțin o încălcare a articolului 20 și a articolului 21 alineatul (1) din cartă pe acest temei.
- 86 În ceea ce privește, în al doilea rând, articolul 16 din cartă, trebuie amintit că libertatea contractuală vizată de a șaptea întrebare preliminară face obiectul libertății de a desfășura o activitate comercială garantată de acesta (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 ianuarie 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, punctul 42). Astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 110 din concluzii, această libertate o include pe cea de a stabili sau de a negocia prețul unei prestații.
- 87 Rezultă că dispoziții precum dispozițiile naționale în cauză constituie o limitare a libertății contractuale prin faptul că obligă întreprinderile în cauză să plătească foștilor angajați o pensie sub forma unei „prestații definite directe” a cărei valoare este mai mică decât cea convenită prin contract.
- 88 Cu toate acestea, libertatea de a desfășura o activitate comercială nu constituie o prerogativă absolută, ci trebuie să fie examinată din perspectiva funcției sale în societate și poate fi, astfel, supusă unei serii ample de intervenții ale autorității publice, susceptibile să stabilească, în interesul general, limitări privind exercitarea activității economice. În plus, în conformitate cu articolul 52 alineatul (1) din cartă, orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților recunoscute prin aceasta din urmă trebuie să fie prevăzută de lege, să respecte substanța acestor drepturi și libertăți și, potrivit principiului proporționalității, trebuie să fie necesară și să răspundă efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniunea Europeană sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 mai 2016, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, punctele 157-160).
- 89 În această privință, trebuie să se constate că limitarea libertății contractuale menționate la punctul 87 din prezenta hotărâre a fost prevăzută de lege și respectă substanța acestei libertăți, întrucât nu determină decât o privare foarte parțială de plata pensiilor ocupaționale care fuseseră negociate și

convenite între întreprinderea menționată și lucrătorii săi. Pe de altă parte, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, această privare răspunde obiectivelor de interes general care sunt finanțarea durabilă a pensiilor pentru limită de vârstă finanțate de stat și reducerea diferenței dintre nivelurile pensiilor menționate. În sfârșit, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 61-66 din prezenta hotărâre, trebuie să se considere că limitarea menționată respectă principiul proporționalității, așa încât nu este contrară articolului 16 din cartă.

- 90 În ceea ce privește, în al treilea rând, articolul 17 alineatul (1) din cartă, care consacră dreptul de proprietate, trebuie amintit că protecția conferită de această dispoziție are ca obiect drepturi care au o valoare patrimonială din care rezultă, având în vedere ordinea juridică, o poziție juridică deja stabilită care permite o exercitare autonomă a acestor drepturi de către și în beneficiul titularului lor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 ianuarie 2013, *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, punctul 34).
- 91 Este necesar să se considere că încheierea unui contract privind o pensie ocupațională generează un interes patrimonial al beneficiarului acestei pensii. În plus, reținerea de către întreprinderea în cauză a unei părți din quantumul convenit prin contract și neaplicarea indexării convenite prin contract afectează interesul patrimonial menționat. Cu toate acestea, dreptul garantat la articolul 17 alineatul (1) din cartă nu are un caracter absolut, astfel încât nu poate fi interpretat în sensul că dă dreptul la o pensie într-un anumit quantum (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iunie 2017, *Florescu și alții*, C-258/14, EU:C:2017:448, punctele 50 și 51).
- 92 Cu toate acestea, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 88 din prezenta hotărâre, orice limitare a dreptului de proprietate menționat trebuie să fie prevăzută de lege, să respecte substanța acestuia și, cu respectarea principiului proporționalității, să fie necesară și să răspundă efectiv unor obiective de interes general recunoscute de Uniune. Or, restrângerile drepturilor la pensie în litigiul principal sunt prevăzute de lege. În plus, acestea nu limitează decât o parte din quantumul total al pensiilor sub forma unei „prestații definite directe” vizate, astfel încât nu se poate considera că afectează substanța drepturilor menționate. Pe de altă parte, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, aceste restricții par a fi necesare și a răspunde efectiv obiectivelor de interes general care sunt finanțarea durabilă a pensiilor pentru limită de vârstă finanțate de stat și reducerea diferenței dintre nivelurile pensiilor menționate.
- 93 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la a treia-a șaptea întrebare că articolele 16, 17, 20 și 21 din cartă trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări a unui stat membru în temeiul căreia beneficiarii unei pensii pe care o întreprindere controlată de stat s-a angajat, prin convenție, să le-o plătească direct și care depășește anumite praguri stabilite în această reglementare sunt privați, pe de o parte, de un quantum reținut din partea din această pensie care depășește unul dintre aceste praguri și, pe de altă parte, de beneficiul unei indexări convenite contractual a pensiei menționate.

Cu privire la a opta întrebare

- 94 Prin intermediul celei de a opta întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că se opune ca un stat membru să nu prevadă în ordinea sa juridică o cale de atac autonomă prin care se urmărește, cu titlu principal, să se examineze conformitatea cu dreptul Uniunii a dispozițiilor naționale care pun în aplicare acest drept.
- 95 Din decizia de trimitere reiese că dispozițiile naționale în cauză sunt strâns legate de articolul 1 din SpBegrG sau au fost adoptate în prelungirea sa directă. Întrucât acesta din urmă se compune din dispoziții constituționale, posibilitățile de a contesta dispozițiile naționale în cauză pe cale

jurisdicțională în fața Verfassungsgerichtshof (Curtea Constituțională) ar fi reduse, astfel încât aceste dispoziții naționale nu pot fi repuse în discuție decât în mod incident, prin introducerea unei acțiuni de drept privat împotriva partenerului contractual al pensiei ocupaționale.

- 96 Cu toate acestea, Curtea a statuat că principiul protecției jurisdicționale efective garantat prin articolul 47 din cartă nu impune prin el însuși existența unei acțiuni de sine stătătoare prin care să se urmărească pe cale principală contestarea conformității prevederilor interne cu normele dreptului Uniunii, în măsura în care există una sau mai multe căi procesuale care permit pe cale incidentă asigurarea respectării drepturilor pe care justițiabilii le au în temeiul dreptului Uniunii (Hotărârea din 21 noiembrie 2019, Deutsche Lufthansa, C-379/18, EU:C:2019:1000, punctul 61 și jurisprudența citată).
- 97 Având în vedere că instanța de trimitere arată că dispozițiile naționale în cauză pot fi repuse în discuție pe cale incidentă, nu se poate constata o încălcare a principiului protecției jurisdicționale efective din cauza lipsei unei căi de atac autonome.
- 98 În consecință, trebuie să se răspundă la a opta întrebare că articolul 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca un stat membru să nu prevadă în ordinea sa juridică o cale de atac autonomă prin care se urmărește, cu titlu principal, să se examineze conformitatea cu dreptul Uniunii a dispozițiilor naționale care pun în aplicare acest drept, în măsura în care există posibilitatea unei astfel de examinări cu titlu incident.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 99 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

- 1) Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă și Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă trebuie interpretate în sensul că intră în domeniul lor de aplicare dispoziții de drept ale unui stat membru în temeiul cărora, pe de o parte, o parte din quantumul pensiei ocupaționale pe care angajatorul s-a obligat, prin convenție, să îl plătească direct fostului său lucrător trebuie să fie prelevat la sursă de către angajatorul respectiv și, pe de altă parte, indexarea convenită contractual a quantumului acestei prestații este lipsită de efect.**
- 2) Articolul 5 litera (c) și articolul 7 litera (a) punctul (iii) din Directiva 2006/54 trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări a unui stat membru în temeiul căreia beneficiarii unei pensii pe care o întreprindere controlată de stat s-a angajat, prin convenție, să le-o plătească direct și care depășește anumite praguri stabilite în această reglementare sunt privați, pe de o parte, de un quantum reținut din partea din această pensie care depășește unul dintre aceste praguri și, pe de altă parte, de beneficiul unei indexări a pensiei respective, convenite contractual, nici chiar în condițiile în care procentul de foști lucrători al căror quantum al pensiei a fost afectat de reglementarea respectivă este considerabil mai ridicat printre foștii lucrători care intră în domeniul acesteia decât printre fostele lucrătoare**

care intră în domeniul acesteia, în măsura în care aceste consecințe sunt justificate de factori obiectivi străini oricărei discriminări pe motive de sex, aspect a cărui verificare revine în sarcina instanței de trimitere.

- 3) **Articolul 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/78 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări a unui stat membru în temeiul căreia beneficiarii unei pensii pe care o întreprindere controlată de stat s-a angajat, prin convenție, să le-o plătească direct și care depășește anumite praguri stabilite în această reglementare sunt privați, pe de o parte, de un quantum reținut din partea din această pensie care depășește unul dintre aceste praguri și, pe de altă parte, de beneficiul unei indexări convenite contractual a pensiei menționate numai pentru motivul că reglementarea menționată afectează doar beneficiari care au depășit o anumită vârstă.**
- 4) **Articolele 16, 17, 20 și 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări a unui stat membru în temeiul căreia beneficiarii unei pensii pe care o întreprindere controlată de stat s-a angajat, prin convenție, să le-o plătească direct și care depășește anumite praguri stabilite în această reglementare sunt privați, pe de o parte, de un quantum reținut din partea din această pensie care depășește unul dintre aceste praguri și, pe de altă parte, de beneficiul unei indexări convenite contractual a pensiei menționate.**
- 5) **Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca un stat membru să nu prevadă în ordinea sa juridică o cale de atac autonomă prin care urmărește, cu titlu principal, să se examineze conformitatea cu dreptul Uniunii a dispozițiilor naționale care pun în aplicare acest drept, în măsura în care există posibilitatea unei astfel de examinări cu titlu incident.**

Semnături